

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Kunskapsskolan Borlänge i Borlänge
kommun med Kunskapsskolan i Sverige Aktiebolag
som huvudman**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Kunskapsskolan Borlänge. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Kunskapsskolan Borlänge i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Ge eleverna en undervisning som är utmanande så att alla elever stimuleras till utveckling samt variera arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.
- Utforma en undervisning så att eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och ge eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 7 oktober 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas. Observera att formuläret skickas separat som ett dokument.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2025:11885) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Det stöd som lärarna ger till eleverna är utformat så att eleverna har möjlighet att utveckla idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Lärarna och eleverna uppger att en arbetsprocess inleds med en längre genomgång där läraren berättar om arbetsprocessen och ger inspiration till eleverna genom bilder och lärar- eller elevexempel. Elever berättar att de skulle tillverka en fågelholk inom materialinriktningen trä och metall och att läraren då visade på möjligheten att arbeta med olika tekniker, former och detaljer. Därefter fick eleverna själva utveckla sin idé, utforma en skiss och planera arbetet framåt. Elever uppger att lärare stämmer av deras skisser och ger tips och råd. Vidare beskriver både lärare och elever i intervju att elever kontinuerligt får stöd i att pröva olika sätt att arbeta och att de visar olika alternativa tillvägagångssätt. Det kan till exempel handla om att sätta ihop ett föremål på olika sätt eller pröva olika tekniker för att dekorera en tygkasse.

Lärarna ger eleverna kontinuerligt stöd och återkoppling under pågående arbetsprocess. Lärarna uppger att de under arbetsprocessen visar och instruerar hur eleverna kan lösa olika problem och att de låter eleverna pröva att utföra momenten själva. Detta bekräftas både i elevintervjuer och i en av Skolinspektionens lektionsobservationer, då en elev behövde stöd med att brodera en speciell knut. Läraren samtalande då med eleven om vad som var svårt och visade eleven på en tygbit bredvid hur hen kunde göra. Eleven fick sedan själv pröva att brodera knuten. Lärarna beskriver vidare i intervju att de ger eleverna kontinuerlig återkoppling genom att ha en dialog med eleverna om överväganden i arbetet, hur de tänker, vad nästa steg är och hur de ska lösa ett problem som uppstått.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen i begränsad utsträckning är motiverande och utmanande samt att eleverna oftast arbetar individuellt.

Undervisningen är till viss del utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Lärarna berättar att eleverna generellt får samma typ av uppgift men att de kan välja att utföra den på olika sätt och med olika svårighetsnivå. Eleverna har exempelvis arbetat med projektet "Förvaring" och inom ramen för det arbetet har läraren gett exempel på olika typer av förvaring som eleverna kan göra och vilka olika redskap och mått som kan användas och vara relevanta. En elev i materialinriktningen trä och metall ville ha en utmaning och göra en hjärtformad ask, vilket var svårt utifrån förutsättningarna, men hen fick försöka och det fungerade. En lärare berättar att eleverna inom ramen för ett projekt kan sy eller brodera på enklare eller mer avancerat sätt. Lärarna beskriver att det är en progression i elevernas arbete i slöjd, då eleverna lär sig en grund från början som de sedan utvecklar för varje årskurs. Dock framkommer i samtliga intervjuer att eleverna i liten utsträckning arbetar med metall och att undervisningen därför begränsar eleverna i att utmanas att arbeta i olika typer av material. Därutöver beskriver lärare att de skulle vilja ha fler maskiner och verktyg för att kunna erbjuda elever att arbeta med det och få till ännu bättre slutprodukter. Lärare och elever uppger i intervjuer att lärarna överlag har höga förväntningar på elever oavsett bakgrund eller kön, men att lärares förväntningar på elever kan skilja sig åt beroende på elevernas förkunskaper och ambition.

Undervisningen består oftast av enskilt arbete och läraren ser endast till viss del till att eleverna får dela erfarenheter med varandra. Lärare uppger att de låter eleverna arbeta enskilt men att de uppmuntrar dem att hjälpa varandra och samarbeta om de är på ungefär samma ställe i arbetsprocessen. Detta bekräftas i en av Skolinspektionens lektionsobservationer där elever samarbetar när de ska såga och limma. Elever berättar i intervju att de brukar samtala med varandra om arbetet

och hjälpas åt även om de arbetar med varsitt föremål. Dock framgår av intervju med lärare och elever att lärare sällan organiserar undervisningen så att elever samarbetar med syfte att dela erfarenheter och utveckla lärandet.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna får reflektera över arbetsprocess och resultat tillsammans med lärare.

Eleverna får reflektera under arbetets gång genom att läraren ställer frågor. Såväl lärare som elever uppger i intervju att lärarna ställer frågor om hur det går, hur eleverna tänker och varför de gör på ett visst sätt. Lärare beskriver att de försöker få eleverna att själva se vad som fungerar och inte. Vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer ställde exempelvis läraren frågor till en av eleverna som sågat färdigt en bräda. Eleven visade läraren hur hen tänkt och läraren återkopplade och ställde följdfrågor om konstruktionen och måtten. På så sätt fick eleven utvärdera sin arbetsprocess med stöd av läraren. Lärare uppger även i intervjuer att de låter elever reflektera i slutet av ett arbetsområde. Då gör eleverna en individuell skriftlig reflektion kring arbetsprocessen och slutproduktens resultat och svarar på frågor så som om de följt planeringen eller inte samt hur olika överväganden påverkat slutproduktens resultat. Dock framkommer i elevintervju att vissa elever upplever att de i begränsad utsträckning får reflektera tillsammans med läraren under arbetets gång eller kring slutresultatet.

Identifierat utvecklingsområde

Utvecklingsområde 1

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna en undervisning som är utmanande så att alla elever stimuleras till utveckling samt variera arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare

erfarenheter, språk och kunskaper.¹ Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.² Vidare ska läraren bland annat ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel. Därutöver ska läraren organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.³

Motiveringen till utvecklingsområdet är att undervisningen begränsar elevernas möjlighet till att prova olika material, verktyg och hantverkstekniker då eleverna i begränsad utsträckning får möjlighet att arbeta bland annat i metall. På det sättet är undervisningen till viss del ensidigt utformad och innehåller inte fullt ut aktiviteter som utmanar eleverna. Vidare utgörs arbetsformerna främst av individuellt arbete. Genom att lärare i större utsträckning ser till att eleverna får möjlighet att samarbeta med andra elever, så kan eleverna dela erfarenheter i ett gemensamt lärande. När läraren dessutom organiserar undervisningen så att elever får prova en bredd av material, verktyg och hantverkstekniker så får varje elev möjlighet till stimulans och utmaning för vidare utveckling.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ger eleverna en undervisning som är utmanande samt variera arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande. Specialpedagogiska Skolmyndigheten har material som kan användas i detta arbete.⁴

¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

³ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

⁴ SPSM. Stödmaterial för tillgänglig utbildning. [Motivation och utmaning](#) Hämtad 2026-03-26

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen i begränsad utsträckning fördjupar elevernas kunskaper om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Däremot får eleverna kunskap om olika slöjdmeter som bidrar till hållbara slöjdprodukter.

Eleverna får sällan fördjupa sina kunskaper om olika materials egenskaper samt hur dess ursprung och framställning påverkar miljön. Elever berättar visserligen att lärare i materialinriktningen textil i början av ett projekt kan gå igenom egenskaper och ursprung hos material, men det sker bara ibland. En lärare uppger att det är svårt att få in frågor kring miljö- och hållbarhet i slöjdundervisningen, även om läraren har instruerat eleverna att läsa om miljö inom ramen för ett projekt. Vidare beskriver både lärare och rektorn att miljö- och hållbarhet är ett utvecklingsområde och att lärarna kan få in mer teori kring det i undervisningen. Lärare i materialinriktningen textil har påbörjat ett samarbete med lärare i samhällsorienterande ämnen och skapat en kommande uppgift kring miljö och hållbarhet.

Eleverna får kunskaper om olika slöjdmeter som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda eller håller länge. Lärare beskriver att eleverna får framställa föremål som är användbara och att det finns vissa inslag i undervisningen kring hållbara föremål så som att elever ska vara noggranna i sitt arbete. Elever ger i intervju exempel på att lärare i materialinriktningen trä och metall ger tips om tekniker som elever kan arbeta med för att göra föremål mer hållbara, såsom att eleven ska limma

eller skruva. Elever ger vidare exempel på att de i materialinriktningen textil har fått lära sig att sy med särskilda stygn för att det ska bli hållbart.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna delvis får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger till viss del eleverna möjlighet till reflektion över hur det egna arbetet kan påverka miljön. Några elever berättar att de i planeringen av ett projekt får reflektera över hur de kan minska miljöpåverkan under arbetsprocessen. Andra elever berättar att de i slutreflektionen av ett projekt får frågor kring hållbarhet, exempelvis hur de som elever kan arbeta hållbart under arbetsprocessen. Elever uppger att de då kan svara att de har klippt på ett sätt som gör att de inte slösar på tyg eller har använt spillbitar av trä eller tyg för att återanvända gammalt material. I materialinriktningen textil finns också ett projekt, "Lapptechnik" som enligt lärare handlar om att återbruka och hushålla med material. Dock beskriver lärare att eleverna främst får reflektera över hållbara alternativ och miljöfrågor i den reflektionsuppgift de gör i slutet av ett projekt och att de för övrigt sällan diskuterar frågorna med eleverna i undervisningen. Bland annat uppger lärare att eleverna inte fått jämföra olika material ur ett miljöperspektiv.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 2

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Av läroplanen framgår att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om förutsättningar för en god miljö och en hållbar utveckling och kunskaper om och förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället.⁵ Av kursplanen

⁵ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

för ämnet slöjd framgår bland annat följande gällande hållbar utveckling. Slöjd innebär manuellt och intellektuellt arbete i förening vilket utvecklar kreativiteten och handlingsberedskapen samt stärker tilltron till den egna förmågan att hantera olika praktiska problem i vardagen. Detta är betydelsefullt för individens och samhällets utveckling och för att främja hållbar utveckling. Eleverna ska också ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Därigenom kan undervisningen bidra till att eleverna utvecklar ett miljömedvetet förhållningssätt.⁶

Motiveringen till utvecklingsområdet är att elever endast till viss del får fördjupa sina kunskaper om olika material samt dess påverkan på miljön. Därutöver skiljer sig detta något mellan materialinriktningarna. Genom att utforma en undervisning som synliggör olika materials egenskaper och ursprung ur ett hållbarhetsperspektiv kan eleverna få en fördjupad kunskap och förståelse om hur olika material och materials framställning påverkar miljön.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ger eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Utvecklingsområde 3

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete även behöver inledas inom följande:

- Utforma en undervisning så att eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och ge eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

Av kursplanen i slöjd framgår att undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmågan att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. "Slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling" utgör även en del av det centrala innehållet för årskurs 7–9. Denna del av det centrala innehållet handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, till exempel mellan natur- och konstmaterial, förnybara och icke förnybara material samt

⁶ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.⁷

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna endast vid vissa tillfällen ges möjlighet till reflektion över hur det egna arbetet kan påverka miljön. Genom att lärarna utformar undervisningen så att eleverna regelbundet får reflektera över arbetsprocess och resultat samt möjlighet att därefter själva välja metod kopplat till hållbarhet utvecklar eleverna ett miljömedvetet förhållningssätt. Detta bidrar även till att eleverna i den egna slöjdprocessen medvetet kan välja hur de kan använda olika metoder för resurshushållning exempelvis återbruk, reparation samt vård av material och föremål.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna utformar en undervisning där eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön samt ger eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

⁷ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdämnet så att elever oavsett kön möts och arbetar tillsammans.

Rektorn ser till att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen, genom att rektorn har organiserat undervisningen så att eleverna läser båda materialinriktningarna växelvis under hela högstadiet. Rektorn uppger vidare att slöjdgrupperna i samtliga årskurser i högstadiet är könsblandade. Elevernas handledare, som känner eleverna bäst, är de som skapar grupperna för att de ska fungera så bra som möjligt för alla elever. Av samtliga intervjuer framgår att både flickor och pojkar får möjlighet att arbeta med olika material men att möjligheten för eleverna att kombinera material är begränsad. Lärare och rektorn uppger att enstaka elever har prövat olika materials kombinationsmöjligheter med varandra, men det är inte ett arbete som genomförts för alla elever. Rektorn uppger att lärarna från och med nästa läsår kommer att revidera arbetsområdena för att eleverna ska ges utökad möjlighet att pröva olika materialkombinationer.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna endast i viss utsträckning lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna samtalar till viss del med eleverna om olika föreställningar om kvinnligt och manligt. Lärarna beskriver att jämställdhetsfrågor inte är en del av undervisningen men att de ad hoc samtalar med eleverna om det som kommer upp. Rektorn har inte heller gett några direktiv om hur jämställdhetsperspektivet ska beaktas i slöjdundervisningen. Däremot har en lärare materialinriktningen textil lyft olika yrken i relation till

traditionella föreställningar om manligt och kvinnligt, exempelvis att skraddare traditionellt varit ett manligt yrke. Läraren berättar också att hen har samtalat med elever om undervisningen i relation till framtida yrken. Exempelvis påtalade läraren för elever som tyckte det var tråkigt att brodera att de tränade finmotoriken och att det var viktigt eftersom det fanns elever som var intresserade av hantverksyrken så som elektriker. Vidare har lärare har uppmärksammat att det finns en viss jargong bland elever om vad som är kvinnligt och manligt i relation till slöjden. Lärare uppger att när detta kommer upp så samtalar de tillsammans om att slöjdens inriktningar inte är något som har med könstillhörighet att göra. I övrigt kan lärare inte ge några konkreta exempel på hur de i undervisningen synliggör och motverkar traditionella könsmonster för eleverna. Däremot beskriver både rektorn och elever att lärarna bemöter flickor och pojkar likvärdigt och att pojkar och flickor har samma förutsättningar i slöjdundervisningen.

Identifierat utvecklingsområde

Utvecklingsområde 4

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse för hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.⁸

⁸ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare i begränsad utsträckning lyfter frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Genom att på ett medvetet sätt synliggöra och diskutera traditionella könsmonster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare kontinuerligt reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet samt utmanar eleverna i val av material och metod utifrån deras föreställning om kvinnligt och manligt. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.⁹

På Skolinspektionens vägnar

X Christina Wallin

Beslutsfattare
Signerat av: Christina Wallin

X Åsa Pleiner

Föredragande
Signerat av: Åsa Pleiner

I handläggningen av ärendet har även Jan Liljegren deltagit.

⁹ [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-01-26

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Kunskapsskolan Borlänge den 17 februari 2026. Besöket genomfördes av utredarna Åsa Pleiner och Jan Liljegren.

Skolenheten är en fristående skola verksam i Borlänge kommun med grundskola, årskurserna 4-9. Årskurserna 1-6 ingår inte i granskningen. På skolenheten går cirka 300 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn och biträdande rektor
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolor som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.¹⁰

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.¹¹ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.¹²

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.¹³

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.¹⁴

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.¹⁵ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

¹⁰ 26 kap. 20 § skollagen.

¹¹ 1 kap. 4 § skollagen.

¹² 1 kap. 5 § skollagen.

¹³ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

¹⁴ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁵ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.¹⁶

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁷

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

¹⁶ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁷ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹⁸

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹⁹

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.²⁰

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.²¹

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

²⁰ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

²¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.²²

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²³

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.²⁴ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.²⁵ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.²⁶

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

²² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

²³ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

²⁴ 2 kap. 9 § skollagen.

²⁵ 2 kap. 10 § skollagen.

²⁶ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁷

²⁷ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.